

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

NİTSAVİM-VAYELEH • תל"ו-ד'רצ"ו MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER
BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"YT

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Günlerimizi Yenilemek

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbiacks.org/covenant-conversation/nitzavim/to-renew-our-days/>

Hakikat anı gelmiş çatmıştı. Moşe yakında ölecekti. Moşe, hayatının bu son günlerinde ne yapmıştır? 613 *mitsvanın* en sonuncuları olan ve gerek Yahudiliğin gerekse de Yahudi halkının geleceği için önemli sonuçlara sahip olacak iki talimat verdi. İlki, *Akel* olarak bilinir. Bu emre göre, kral, yedinci yıl olan *Şemita* yılını takip eden Sukot bayramı sırasında halkı bir araya toplamalıdır.

İkinci emir – Moşe'nin halka verdiği en son emir – "*Şimdi, kendinize bu Şarkıyı yazın ve onu Bene Yisrael'e öğret*" (Devarim 31:19) sözlerinde yer alır. Hahamlarımızın geleneğinde bu sözler, bir Sefer Tora yazmayı veya en azından yazılmasında pay sahibi olmayı öngören bir emir olarak anlaşmıştır. Acaba bu iki *mitsva* neden özellikle bu zamanda verilmiştir?

Bu son iki emirde Tanrı, Moşe'ye ve onun aracılığıyla çağlar boyunca tüm Yahudilere, ölümsüzlüğün – ve sadece cennette değil, yeryüzünde de – ne olduğunu öğretmekteydi. Bizler faniyiz, çünkü fizikseliz ve hiçbir fiziksel organizma ebediyen yaşamaz. Büyürüz, yaşlanırsınız, zayıflarsınız ve ölürüz. Ama biz yalnızca fiziksel değiliz. Aynı zamanda maneviyiz de. **Bu son iki emirde bize, dört bin yılda ölmemiş ve güneş, ay ve yıldızlar olduğu sürece de ölmeyecek olan bir ruhun parçası olmanın nasıl bir şey olduğu öğretilmektedir.**

Tanrı, Moşe'ye ve onun aracılığıyla bize, nasıl asla yaşlanmayan bir uygarlığın parçası haline gelebileceğimizi göstermiştir. Tora'nın son iki emri, yenilenme ile ilgilidir: önce kolektif, sonra da bireysel anlamda.

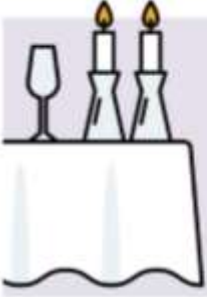
Akel – her yedi yılda bir yapılan, antlaşmayı yenileme seremonisi – ulusun, kendisini misyonuna düzenli olarak yeniden adamasını temin ediyordu. Eğer *Akel* ulusal bir yenilenme ise, her birimizin yeni bir Sefer Tora yazılmasında bir pay sahibi olması yönündeki emir de kişisel bir

yenilenmedir. Tanrı'nın talimatıyla, Moşe, gelecek tüm nesillere bir mesaj vermekteydi: Ben Tora'yı babalarımın (veya büyükbabalarımın veya büyük-büyükbabalarımın) teslim aldım demeniz yeterli değildir. **Onu her nesilde almanız ve "yeni" yapmanız gerekir.**

Yahudi yaşamının en çarpıcı özelliklerinden biri, İsrail'den Palo Alto'ya kadar, Yahudilerin, dünyanın en hevesli bilişim teknolojisi kullanıcıları arasında olmaları ve bunun gelişimine, dünyadaki nüfuslarına orantısız bir düzeyde fazlasıyla katkıda bulunmuş olmalarıdır (Google, Facebook, Waze). Ama biz hâlâ Tora'yı, tamı tamına, binlerce yıl önce yazıldığı şekilde yazarız – elle, tüy kalemle ve deri bir parşömen tomara. Bu bir çelişki değildir; derin bir hakikattir. **Geçmişini beraberinde taşıyan bir halk, geleceğini korkusuzca inşa edebilir.**

Genç ve motive kalmanın tek yolu, dönemsel yenilenmelerdir; nereden geldiğimizi, nereye gitmekte olduğumuzu ve tüm bunların nedenini ve niçini kendimize hatırlatmaktır. Kendimizi hangi ideallere adıyoruz? Hangi yolculuğa devam etmeye davet ediliyoruz? Hangi hikâyenin parçasıyız?

Peygamberlerin en büyüğünün tam da kendi faniliği ile yüzleştiği anın ta kendisinde, Tanrı'nın ona – ve bize – yalnızca göklerde değil, burada, aşağıdaki dünyada da ölümsüz olmanın sırrını vermesi ne kadar da titiz bir zamanlamadır ve dolayısıyla ne kadar da güzeldir! **Çünkü antlaşmanın şartlarını gözettiğimiz ve onu yaşamlarımızda tekrar yeni hale getirdiğimiz zaman, ister çocuklarımız, ister öğrencilerimiz, isterse de yardım ettiklerimiz veya etkilediklerimiz olsun, aramızdan gelenlerin içinde yaşamaya devam ederiz.** "Günlerimizi öncelerde olduğu gibi yenileriz" (bkz. Eha 5:21). **Moşe ölmüştür, ama öğrettikleri ve vizyonu yaşamaya devam etmektedir.**

Şabat Sofrasında

1. Sizce Bene Yisrael'e verilen en son *mitsvalar* neden özellikle bu ikisiydi?
 2. Düzenli olarak yerine getirilen hangi *mitsvalar* *Akel* ile benzer bir sonucu elde etmeyi sağlar?
 3. Hiç bir Sefer Tora'nın yazılışında paynız oldu mu? Bu size nasıl bir duygu verdi (veya sizce bu nasıl bir duygu olsa gerektir)?
-

Yahudi Belleği

Rabanit Şani Taragin

2017 yılında World Mizrahi örgütünün Binyane Auma'daki (Uluslararası Kongre Merkezi) Yom Yeruslayim kutlamasına katılmıştım. Başka binlerce insanla birlikte, Yeruslayim'in yeniden birleşmesinin ellinci yılını kutluyorduk. Açılış konuşmasını yapacak olan Rabi Sacks'tan sadece birkaç koltuk mesafede oturuyordum. Kendisinin bu haftaki *peraşa* yazısındaki sözlerini okurken, o günkü yalnızca coşku ve hararetini değil, hâlâ yankılanan güçlü mesajını da hatırlıyorum, çünkü Rabi Sacks'ı benden yalnızca birkaç metre ötede konuşurken dinlediğim son kez bu olmuştur.

Rabi Sacks Yeruslayim'in, geçmişe ait mirasımızı ve geleceğe yönelik hayallerimizi temsil ediyor olması hakkında konuşmuştu. "Tüm tarih boyunca başka hiçbir halk, herhangi bir şehirle bizim *Yeruslayim ir A-Kodeş* (kutsiyet şehri Yeruslayim) ile olan ilişkimize denk sayılabilecek bir ilişkiye sahip olmamıştır."

Anlatıldığına göre, 1800'lü yılların başlarında Napoleon bir Tişa BeAv günü bir sinagogun yakınlarından geçmekteydi ve oradan gelen ağlamaları, gözyaşlarını, ağıtları ve haykırıları duydu. Görevlilerinden birine "Yahudiler niçin ağlıyorlar?" diye sordu. Görevlisi ona "Yeruslayim'i kaybettikleri için ağlıyorlar" dedi. Napoleon "Yeruslayim'i ne zaman kaybettiler?" diye sordu. Adam "1700 yıl kadar önce" diye cevap verdi. Napoleon bunun üzerine "Yeruslayim için bu kadar uzun süredir yas tutan bir halk, bir gün onu tekrar elde edecektir" dedi. Öyle de oldu.

Rabi Sacks sık sık, sadece tarihin değil, ulusal ve kişisel hikâyemizi, değerlerimizi ve geleceğe yönelik misyonumuzu takviye eden Yahudi belleğinin de öneminden bahsederdi. Bu haftaki *peraşaya* dayanarak açıkladığı gibi, "Geçmişini beraberinde taşıyan bir halk, geleceğini korkusuzca inşa edebilir."

- Rabanit Şani Taragin, Matan-Bellows Eshkolot Tanah Öğretmenleri Eğitim Enstitüsü, Alaha öğretmenleri için World Mizrahi Lapidot ve United Synagogue Ma'aleh - Kadınlar İçin İleri Düzey Tora Programı Eğitim Direktörü'dür.

A CLOSER LOOK

- Rabanit Taragin şimdi Rabi Sacks'tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazılarını paylaşıyor.

Acaba bu haftaki *peraşada* aklınızı karıştıran bir bölüm var mı? Buna nasıl bir anlam verdiniz?

Raşi, Moşe Rabenu'nun, Nitsavim *peraşasının* başında "Yalnız bugün burada bizimle olup Tanrı'nın Huzuru'nda duranlarla değil, **bugün burada bizimle olmayanlarla da**" (Devarim 29:14) yapılan yeminli antlaşmayla ulusa hitap ettiği zaman, henüz doğmamış olan nesilleri kastettiğini belirtmektedir! Acaba Moşe Rabenu nasıl olur da Bene Yisrael'den, henüz doğmamış olan torunlarını, onların olurlarını almaksızın bu antlaşmayı el üstünde tutmakla bağlayabilmekte, hatta onların gıyabında onlara belli başlı yükümlülükler dayatabilmektedir?!

Rabi Sacks buna bir anlam verebilmeme yardımcı olmuş ve şöyle açıklamıştı: *A-Şem* her nesilde bize, atalarımızın hikâyesini devam ettirmemiz için çağrıda bulunur. Bunu reddetmekte özgürüz, ama öyle yapmak, tarihimizin varisleri olarak kim olduğumuzun, kişisel ve ulusal kimliğimizin bir parçasını inkâr etmek olacaktır.

A Letter in the Scroll adlı kitabında yazdığı gibi, "Çocuklarımıza Yahudi olmalarını emredemeyiz. Onları ne kendi tercihlerinden mahrum edebiliriz ne de bizim klonlarımız haline getirebiliriz... Onlara nereden geldiğimi, atalarımızın nereye yolculuk ettiklerini ve çocuklarının da bu yolculuğa devam etmelerinin onlar için neden önemli olduğunu anlatabilirim. Bu bizim hikâyemizdir; henüz tamamlanmış değildir. Ve bu hikâyede yalnızca yeni neslin yazabileceği bir bölüm vardır."

İşte, kendi Sefer Tora'mızı yazmamız bu sebeple gereklidir – bu mesajın altını çizmek için.

TORAH TRIVIA

Soru: Tora'daki en kısa *peraşa* hangisidir?

- Nitsavim
- Vayeleh
- Vezot Aberaha

Cevap: Nasıl saydığınıza göre değişir! Vezot Aberaha, dört yönden en kısa *peraşadır*, ama bir açıdan Nitsavim ve Vayeleh'in her ikisi de Vezot Aberaha'dan bile daha kısadır.

Vezot Aberaha en az sayıda sözcüğe (512), en az sayıda harfe (1969), en az sayıda satıra (70) ve en düşük *gematriya* değerine (134008) sahiptir.

Ancak *peraşaların* kaç pasuk içerdiklerine göre sayarsak, Nitsavim ve Vayeleh'in her ikisi de Vezot Aberaha'dan daha kısadır. Vezot Aberaha'da 41 pasuk varken, Nitsavim'de 30, Vayeleh'te 40 pasuk yer almaktadır.

Rabi Sacks'ın, eğitime yönelik yaklaşımınız üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

Rabi Sacks bu haftaki *peraşanın* mesajını şahsen yaşamış biriydi; kendi deneyim ve bakış açılarını Tora'nın metnine kişisel ve ulusal bir diyalog şeklinde dokurdu. Bu da benim Tanah'ı öğrenme ve öğretme şeklimi etkilemiştir. Dahası, bu haftaki *peraşada* gördüğümüz gibi, Tora, yazılması ve öğretilmesi gereken bir "Şarkı" olarak adlandırılmaktadır. Rabi Sacks her zaman bana Tora'nın harikulade melodi ve armonilerini *A-Şem*'in "koro için yazılmış senfonisi" olarak söyleme ilhamı vermiştir ve vermeye devam da ediyor.

- David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon'dan temin edilebilir.